

PODSUMOWANIE SPRAWOZDAŃ KOMITETÓW AUDYTU Z REALIZACJI ZADAŃ W 2013 ROKU

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

tel.: +48 22 694 30 93
fax: +48 22 694 33 74

www.mf.gov.pl

Warszawa, czerwiec 2014 r.

Spis treści

1.	Podsumowanie.....	3
2.	Najważniejsze wyniki prac komitetów audytu w 2013 r.....	4
3.	Działalność komitetów audytu w 2013 r.	4
3.1	Sygnalizowanie istotnych ryzyk i słabości kontroli zarządczej w działach.....	4
3.2	Działania na rzecz wzmocnienia audytu wewnętrznego.....	6
3.2.1	Monitorowanie pracy i ocena komórek audytu wewnętrznego.....	6
3.2.2	Standaryzacja metodyki audytu wewnętrznego w dziale/działach	8
3.2.3	Przegląd sprawozdań z wykonania planu audytu.....	8
3.2.4	Rekomendacje dotyczące prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale.....	8
3.3	Sygnalizowanie priorytetów do rocznych planów audytu	9
4.	Inne działania komitetów audytu	10
4.1	Samooceana komitetów audytu	10
4.2	Wyrażanie zgody na rozwiązanie stosunku pracy oraz na zmianę warunków płacy i pracy kierowników komórek audytu wewnętrznego	10
4.3	Działania komitetów audytu podejmowane w celu zapewnienia funkcjonowania kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego	10
4.3.1	Komitety audytu a oświadczenie o stanie kontroli zarządczej.....	11
4.3.2	Komitety audytu a plan działalności ministra na rok 2014.....	12
4.3.3	Pozostałe działania	13
4.4	Wnioski o charakterze systemowym oraz inne spostrzeżenia komitetów audytu ...	14
5.	Stosowanie „Dobrych praktyk komitetów audytu w sektorze finansów publicznych”.....	15
6.	Informacje dodatkowe	16
6.1	Organizacja komitetów audytu.....	16
6.1.1	Skład komitetów audytu.....	16
6.1.2	Posiedzenia komitetów audytu.....	16
6.1.3	Wynagrodzenia niezależnych członków komitetów audytu	18
6.2	Ograniczenia dotyczące wykorzystanych informacji.....	18

1. Podsumowanie

Do najważniejszych działań podejmowanych przez komitety audytu (dalej: KA) w 2013 r. należy zaliczyć:

- wskazywanie istotnych słabości kontroli zarządczej wraz z propozycją działań, które należy podjąć, aby je wyeliminować,
- opiniowanie oświadczeń ministra o stanie kontroli zarządczej wraz z wydawaniem własnej opinii oraz wskazywanie konkretnych słabości, które należy wskazać w ww. oświadczeniu,
- rekomendowanie audytorom wewnętrznym, aby w toku przeprowadzania zadania audytowego dokonywali oceny stanu kontroli zarządczej,
- wyznaczanie priorytetów do planów audytu wewnętrznego w oparciu o cele i zadania zawarte w planie działalności audytu wewnętrznego.

Podobnie, jak miało to miejsce w roku 2012, wszystkie KA zadeklarowały dokonanie analizy, w oparciu o dostępne źródła informacji, mającej na celu identyfikację ryzyk oraz słabości kontroli zarządczej, które mogły zagrozić realizacji celów jednostek w dziale/działach. Nie ma możliwości wskazania wspólnej dla wielu ministerstw słabości kontroli zarządczej, która pojawiałaby się w sprawozdaniach kilku KA. Zapewne wynika to z faktu, że każde ministerstwo i jego dział/działy realizują odmienne zadania, mierzą się z innymi ryzykami oraz w różnym stopniu wdrażają rozwiązania w zakresie kontroli zarządczej.

Widocznym trendem jest wzmacnianie roli KA w systemie kontroli zarządczej w dziale/działach. O ile w latach 2010-2012 mieliśmy do czynienia głównie z KA zapoznającymi się z rozwiązaniami w zakresie kontroli zarządczej i ograniczającymi się do analizy materiałów przekazywanych przez komórkę audytu wewnętrznego obsługującą ich prace, to obecnie KA starają się aktywnie uczestniczyć w pracach działu poprzez wydawanie rekomendacji oraz inicjowanie prac zmierzających do optymalizacji kontroli zarządczej i zwiększenia wartości dodanej z prac audytu wewnętrznego.

Większość KA wykazała swoje zaangażowanie w proces opracowania przez ministra oświadczenia o stanie kontroli zarządczej za rok 2012, świadcząc usługi o charakterze konsultacyjno – doradczym. Usługi te obejmowały przede wszystkim wskazanie stopnia, w jakim w opinii KA prawidłowo funkcjonuje kontrola zarządcza oraz słabości, jakie należy uwzględnić w treści oświadczenia. Każdy z KA, który zidentyfikował istotną słabość, zaproponował rozwiązania, które w jego ocenie powinny ją wyeliminować lub/i usprawnić kontrolę zarządczą.

Niektóre KA zadeklarowały zaangażowanie w prace nad planem działalności ministra na 2014 rok. Praca ta polegała na opiniowaniu projektu lub wskazaniu konkretnych zmian, polegających np. na dodaniu zadania lub jego przeformułowaniu oraz dokonaniu zmiany miernika.

Zaledwie z kilku sprawozdań wynika, czy i w jakim zakresie ministrowie biorą pod uwagę opinie oraz propozycje KA dotyczące planów działalności oraz oświadczeń o stanie kontroli zarządczej.

Ważnym działaniem podjętym przez KA w 2013 r. było zwrócenie uwagi audytorom wewnętrznym, aby dokonywali oceny kontroli zarządczej w obszarach poddanych badaniu audytowemu. Ze sprawozdań wynika, że opinia audytora wewnętrznego stanowi istotną podstawę wydania przez KA opinii o stanie kontroli zarządczej w dziale/działach kierowanych przez ministra.

Godnym zauważenia jest to, że KA coraz częściej dywersyfikują źródła informacji, służące wydaniu opinii o stanie kontroli zarządczej, czy dokonaniu oceny efektywności pracy komórek audytu wewnętrznego w dziale/działach. W latach wcześniejszych głównym

źródłem informacji były dane, przekazywane i/lub opracowywane przez komórkę audytu wewnętrznego, obsługującą prace KA, lub informacje zaczerpnięte ze sprawozdań z wykonania planu audytu, nadsyłanych przez audytorów wewnętrznych z jednostek w dziale/działach.

2. Najważniejsze wyniki prac komitetów audytu w 2013 r.

1. KA aktywnie uczestniczyły w poprawie funkcjonowania kontroli zarządczej w ministerstwie poprzez **opiniowanie dokumentów służących optymalizacji systemu**. Do takich dokumentów należy zaliczyć m.in.: zarządzenia dotyczące kontroli zarządczej oraz regulacje określające politykę zarządzania ryzykiem.
2. KA uczestniczyły w pracach nad **oświadczeniami o stanie kontroli zarządczej oraz planami działalności ministra**, wydając opinie oraz proponując konkretne zmiany w tych dokumentach.
3. KA podejmowały działania w celu zapewnienia **efektywności prac komórek audytu wewnętrznego**. Zwracano przede wszystkim uwagę na to, czy audytorzy, przeprowadzając badanie audytowe, dokonywali oceny kontroli zarządczej oraz czy kierownicy jednostek w dziale wdrażają rekomendacje wydane przez audytorów wewnętrznych.
4. 14 z 18 KA wskazało **priorytety do planów audytu wewnętrznego** na 2014 r. Na uwagę zasługuje fakt, że zgłoszono je po dokładnych analizach planu działalności właściwego ministra na 2014 rok, sprawozdania z wykonania planu działalności właściwego ministra za 2012 rok, oświadczenia o stanie kontroli właściwego ministra za 2012 rok oraz zidentyfikowaniu ryzyk i słabości kontroli zarządczej.
5. Ważnym źródłem informacji wykorzystywanym w opiniowaniu planów działalności oraz oświadczeń o stanie kontroli zarządczej jest **opinia audytorów wewnętrznych o stanie kontroli zarządczej w obszarach poddawanych audytowi**, dlatego niektóre KA zobligowały audytorów wewnętrznych do dokonywania takiej oceny i przekazywania odpowiednich informacji do KA.
6. Część KA podejmowała działania zmierzające do **ustalenia, w jaki sposób kierownicy jednostek w dziale/działach odnoszą się do rekomendacji audytorów wewnętrznych**.
7. KA aktywnie współpracowały z osobami wyznaczonymi w ministerstwach do koordynowania kontroli zarządczej lub jej elementów. Dzięki temu uzyskiwały na bieżąco informacje o planowanych działaniach oraz uzyskiwały możliwość zgłoszenia własnych propozycji rozwiązań.

3. Działalność komitetów audytu w 2013 r.¹

3.1 Sygnalizowanie istotnych ryzyk i słabości kontroli zarządczej w działach

Wszystkie KA zadeklarowały w sprawozdaniach, że przeprowadziły analizę informacji, które mogły wskazywać na istotne słabości kontroli zarządczej, w tym zagrożenie realizacji celów wynikających z planu działalności ministra. Poniżej prezentujemy źródła, z których korzystały KA²:

- przegląd sprawozdań z wykonania planów audytu wewnętrznego za 2012 r.,
- ustalenia poczynione w ramach kontroli resortowych oraz kontroli zewnętrznych,

¹ Choć pełna nazwa komitetu zawsze obejmuje nazwę działu bądź działów kierowanych przez ministra, w dokumencie dla uproszczenia przyjęto formę „komitet audytu ministerstwa x” – przykładowo Komitet Audytu dla działów budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe będzie określany jako Komitet Audytu Ministerstwa Finansów, w skrócie KA MF.

² Są to źródła zidentyfikowane na podstawie przekazanych Ministrowi Finansów sprawozdań z działalności komitetów audytu w 2013 r. Nie oznacza to, że każdy KA korzystał ze wszystkich wymienionych źródeł. Wymienienie ich służy wyłącznie pokazaniu katalogu wszystkich źródeł, z jakich korzystają różne KA.

- analiza oświadczeń o stanie kontroli zarządczej za 2012 r.,
- monitoring planu naprawczego w związku ze wskazaniem części B w oświadczeniu ministra o stanie kontroli zarządczej,
- analiza sprawozdań z realizacji planu działalności ministra,
- wyniki samooceny kontroli zarządczej,
- odpowiedzi kierowników jednostek w dziale/działach, do których KA skierowały zapytania,
- opinia audytorów wewnętrznych o stanie kontroli zarządczej w obszarach poddanych badaniu audytowemu,
- informacje z komórek organizacyjnych ministerstwa, sprawujących nadzór merytoryczny nad jednostkami w dziale/działach,
- analiza porównawcza oświadczeń o stanie kontroli z jednostek w dziale z opiniami audytorów wewnętrznych w tych jednostkach,
- rejestr kluczowych ryzyk w dziale/działach.

I. Zidentyfikowane słabości kontroli zarządczej oraz propozycje KA

- KA MZ sygnalizuje brak jednolitej metodyki zarządzania ryzykiem dla jednostek w dziale.
- KA MSiT wskazał potrzebę opracowania katalogu ryzyk. Katalog ten zostanie opracowany w 2014 r., po wprowadzeniu przepisów wewnętrznych, które na nowo zdefiniują rolę KA MSiT.
- KA MŚ zasygnalizował potrzebę ścisłego monitoringu wykonania zaleceń z zadań audytowych oraz zaleceń z kontroli prowadzonych w jednostkach podległych lub nadzorowanych, zwrócił również uwagę na potrzebę analizy przyczyn nie osiągnięcia celów/mierników z planu działalności. KA MŚ wydał odpowiednie rekomendacje w tym zakresie.
- KA MTBiGM³ zwrócił uwagę na konieczność ustalenia kryteriów, które pozwolą na określenie poziomu istotności słabości kontroli zarządczej i ryzyk. W opinii KA poziom informacji o stanie kontroli zarządczej w jednostkach w dziale w wielu przypadkach uniemożliwia zidentyfikowanie oraz zgłoszenie ministrowi istotnych ryzyk i słabości kontroli zarządczej. Zdaniem KA należy przede wszystkim doprowadzić do powiązania planów działalności jednostek w dziale z planem działalności ministra. W celu poprawy jakości informacji o kontroli zarządczej w dziale, KA podjął uchwałę, zgodnie z którą uzupełniono obowiązujący wzór sprawozdania z wykonania planu audytu wewnętrznego o informację o istotnych ryzykach i słabościach kontroli zarządczej, które w opinii audytora wewnętrznego i w oparciu o przeprowadzone w jednostce zadania audytowe, mają wpływ na realizację celów i zadań jednostki wynikających z planu działalności ministra.
- KA MON wskazał, że problemem jest brak jednolitych, sformalizowanych zasad funkcjonowania kontroli zarządczej w dziale administracji rządowej *obrona narodowa*. W związku z powyższym KA został zaangażowany w opracowanie i wdrożenie Decyzji nr 138/MON Ministra Obrony Narodowej w sprawie organizacji i funkcjonowania kontroli zarządczej w dziale administracji rządowej *obrona narodowa* oraz Regulaminu Systemu Kontroli Zarządczej. Na podstawie powyższych regulacji utworzono stanowisko Koordynatora Kontroli Zarządczej i przypisano do obowiązków Dyrektora Generalnego MON.
- KA MSP zwrócił uwagę na to, że ryzyka zidentyfikowane przez komórki organizacyjne MSP w obszarach restrukturyzacji pomocy publicznej i wsparcia niebędącego

³ Sprawozdanie dotyczy funkcjonowania KA w Ministerstwie Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej przed połączeniem z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego (aktualnie: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju).

pomocą publiczną zostały oszacowane na niskim poziomie, chociaż wyniki kontroli zewnętrznych wskazują na istnienie poważnych zagrożeń w ww. obszarach. W opinii KA ryzyka związane z procesem restrukturyzacji dotyczą nie tylko etapu planowania finansowania, ale przede wszystkim etapu wdrażania. Faktyczna ocena wyników może nastąpić dopiero po kilku latach od udzielenia pomocy. Jeden nieudany przypadek udzielenia pomocy może mieć negatywny wpływ na to, jak społeczeństwo postrzega pracę MSP. Mając powyższe na uwadze KA zaproponował, aby Zespół ds. koordynacji procesu zarządzania ryzykiem w MSP zwrócił szczególną uwagę na szacowany przez komórki organizacyjne poziom ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów pomocy publicznej oraz restrukturyzacji.

- KA MKiDN zapoznał się z nowymi ryzykami powstałymi w związku ze zmianami organizacyjnymi, które są wynikiem zakończenia współpracy z Władzą Wdrażającą Programy Europejskie. KA wyraził opinię, że należy poddać ten obszar ciągłemu monitoringowi oraz przeprowadzić audyt wewnętrzny w 2014 r.
- KA MSZ, podobnie jak miało to miejsce 2010-2012, zwraca uwagę na nie wdrożony w MSZ system zarządzania ryzykiem oraz na brak odpowiedzi oraz wyjaśnień na temat ciągłej nowelizacji zarządzenia nr 42 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie zasad zarządzania ryzykiem w kierowanych przez ministra działach administracji rządowej. W związku z powyższym KA zaprosił na posiedzenie Pełnomocnika ds. Kontroli Zarządczej i Procedur Antykorupcyjnych w celu zapoznania KA z aktualną sytuacją dot. wdrożenia zarządzania ryzykiem oraz funkcjonowania kontroli zarządczej w MSZ. KA dostrzega także potrzebę poprawy m.in. w następujących obszarach: uwzględnienia zarządzania ryzykiem w systemie zarządzania, identyfikacji procesów oraz osób odpowiedzialnych za wykonanie zadań i ich rozliczenie (w tym wdrożenie działań usprawniających) oraz wiarygodności i przejrzystości materiałów na potrzeby opiniowania projektu oświadczenia o stanie kontroli zarządczej, przekazywanych Kierownictwu MSZ oraz KA.
- KA MG zauważył, że w MG zbyt długo trwa przygotowanie wyników ryzyka operacyjnego. Ponadto, w ocenie KA, nie wszyscy dyrektorzy departamentów rozumieją ideę opracowania oświadczeń o stanie kontroli zarządczej. W wielu przypadkach dyrektorzy zaznaczali część A i jednocześnie zgłaszali zastrzeżenia. W związku z powyższym KA zobowiązał ich do opracowania działań służących poprawie funkcjonowania kontroli zarządczej i przedstawienia KA harmonogramu tych działań. Dodatkowo KA polecił, aby Biuro Audytu Wewnętrznego, Ewaluacji i Kontroli opracowało dokument pt. *Analiza zaleceń do przygotowania oświadczenia o stanie kontroli zarządczej*. W ocenie KA takie działanie powinno wyeliminować błędy związane z wypełnianiem oświadczenia przez komórki organizacyjne MG.
- KA MF zarekomendował dokonanie przeglądu oraz zintegrowanie systemów zarządzania w administracji podatkowej, w ramach procesu zmian organizacyjnych, a także wskazanie komórki, która koordynowałaby to działanie w MF. Ponadto, KA wskazał na konieczność dokonania weryfikacji obowiązujących procedur w zakresie wdrażania kontroli zarządczej w pionach celnym oraz administracji podatkowej i kontroli skarbowej.

3.2 Działania na rzecz wzmocnienia audytu wewnętrznego

3.2.1 Monitorowanie pracy i ocena komórek audytu wewnętrznego

Wszystkie KA zadeklarowały, że w 2013 r. podjęły działania w zakresie monitorowania pracy audytu wewnętrznego oraz jego oceny. Do najczęściej opisywanych działań, służących uzyskaniu informacji w ww. zakresie należy zaliczyć:

- przegląd sprawozdań z wykonania planów audytu wewnętrznego w 2012 r., w tym stanu zrealizowanych zadań zapewniających i czynności doradczych oraz bieżący monitoring realizacji planów audytu wewnętrznego na 2013 r.,
- badanie ilości przeprowadzonych zadań audytowych,
- badanie, czy audytorzy w sprawozdaniach zamieścili swoją opinię o stanie kontroli zarządczej w badanym obszarze i czy wskazali jej słabości,
- omówienie oraz analiza planów audytu na 2014 r.,
- analizę wskaźnikową efektywności audytu wewnętrznego,
- zapoznanie się z wynikami benchmarkingu audytu wewnętrznego,
- badanie długości cyklu audytu,
- bezpośrednie spotkania z kierownikami komórek audytu wewnętrznego w celu omówienia bieżących prac audytu,
- przegląd stanu realizacji zadań komórki audytu wewnętrznego w ministerstwie;
- analizę samooceny komórek audytu wewnętrznego,
- przegląd wyników zewnętrznej oceny komórek audytu wewnętrznego,
- ocenę stanu kadrowego komórek audytu wewnętrznego w ministerstwach oraz jednostkach podległych,
- analizę stopnia wdrożenia rekomendacji wydanych audytorom wewnętrznym przez KA,
- aktualizację listy jednostek w dziale zobowiązanych do prowadzenia audytu wewnętrznego.

Wśród działań wskazanych w sprawozdaniach z działalności KA w 2013 r. na szczególną uwagę zasługują następujące inicjatywy:

- KA MON, po zapoznaniu się z wynikami analizy wskaźnikowej audytu wewnętrznego w latach 2011 – 2012, zarekomendował zmniejszenie liczby wskaźników i zmodyfikowanie ich pod kątem przydatności. Zmiany zostały wprowadzone przez Biuro Audytu Wewnętrznego MON poprzez opracowanie *Wytycznych w zakresie wskaźników działalności komórek audytu wewnętrznego w dziale administracji rządowej obrona narodowa*.
- KA MNiSW wystąpił do rektorów szkół wyższych, aby cykl audytu w ich jednostkach wynosił średnio 5 lat, a nie przekraczał 8 lat.
- KA MTBiGM zapoznał się z listą jednostek w dziale, które nie wdrożyły programu zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego. KA wystosował pisma do kierowników komórek audytu wewnętrznego w tych jednostkach, w którym przypomniano o obowiązku wdrożenia ww. programu.
- KA MS na bieżąco monitorował wykonanie harmonogramu ocen zewnętrznych w ramach przyjętej w resorcie *Koncepcji przeprowadzenia ocen zewnętrznych jakości audytu wewnętrznego metodą samooceny z niezależną walidacją w formie przeglądów partnerskich*. W opinii KA jednolite podejście w całym resorcie zapewni odpowiednią jakość oraz porównywalność przeprowadzonych ocen, co w efekcie powinno przyczynić się do poprawy jakości audytu wewnętrznego.
- KA MSZ, w wyniku bardzo dobrej oceny pracy komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie, wystąpił o przyznanie pracownikom tej komórki nagród specjalnych Ministra Spraw Zagranicznych.

3.2.2 Standaryzacja metodyki audytu wewnętrznego w dziale/działach

Podobnie jak miało to miejsce w latach ubiegłych, KA aktywnie uczestniczyły w procesie standaryzacji dokumentów w zakresie audytu wewnętrznego w dziale/działach, m.in. organizując spotkania robocze z kierownikami komórek audytu wewnętrznego, podczas których prezentowano/wypracowywano propozycje zmian dot. wzorów planów audytu wewnętrznego, wzorów sprawozdań z wykonania planu audytu, wspólnych słowników ryzyk. Osobami najczęściej odpowiedzialnymi za przeprowadzenie ww. działań były komórki audytu wewnętrznego w ministerstwach lub powołane przez KA zespoły, składające się z audytorów wewnętrznych z działu/działów.

3.2.3 Przegląd sprawozdań z wykonania planu audytu

Generalnie KA wskazywały w swoich sprawozdaniach, że audytorzy wewnętrzni przeprowadzając zadania audytowe dokonywali oceny kontroli zarządczej w obszarach poddanych audytowi, identyfikując jej słabości oraz skutki lub ryzyka z nich wynikające. KA zwracają uwagę, żeby audytorzy wydawali zalecenia, dotyczące wyeliminowania istotnych ryzyk lub słabości. Ze sprawozdań jasno wynika, że taka informacja stanowi istotną podstawę opinii KA o stanie kontroli zarządczej w dziale/działach i jest wykorzystywana przez KA w toku prac nad analizą projektu oświadczenia ministra o stanie kontroli zarządczej.

3.2.4 Rekomendacje dotyczące prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale

Wśród rekomendacji KA dotyczących prowadzenia audytu wewnętrznego, które zostały przekazane kierownikom jednostek i/lub kierownikom komórek audytu wewnętrznego wymienić należy:

- KA MKiDN, KA MTBiGM i KA MŚ zaleciły audytorom wewnętrznym z jednostek w działach, żeby w ramach przeprowadzonych zadań audytowych, dokonywali oceny kontroli zarządczej w badanych obszarach, a następnie sporządzali w odniesieniu do nich opinię, uwzględniającą istotne ryzyka i słabości kontroli zarządczej, które mogą mieć wpływ na realizację celów i zadań jednostek wynikających z planu działalności ministra. Informacje te audytorzy mają przekazywać do KA w formie rozszerzonego sprawozdania z wykonania planu audytu (MTBiGM) lub notatki odnoszącej się do każdego obszaru objętego audytem (MKiDN). Notatki mają zawierać informację o stwierdzonych słabościach kontroli zarządczej wraz z analizą ich przyczyn, skutków i ryzyk, a także wydane zalecenia, służące wyeliminowaniu słabości kontroli zarządczej lub wprowadzeniu jej usprawnień
- KA MON wydał rekomendację, aby audytorzy wewnętrzni unikali dublowania czynności z Departamentem Kontroli MON w przypadku planowania działań w tym samym zakresie podmiotowym i przedmiotowym. Podobne zalecenie KA MON wydał w roku ubiegłym.
- KA MSP zalecił Prezesowi Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa (dalej: PGSP) rozważenie możliwości zatrudnienia audytora wewnętrznego w wymiarze czasu nie mniejszym niż 1/2 etatu. W chwili obecnej audytor jest zatrudniony w wymiarze 2/5 etatu. Dodatkowo KA zalecił audytorowi wewnętrznemu zatrudnionemu w PGSP dokonywanie corocznej oceny stanu kontroli zarządczej w PGSP i przekazywanie wyników KA.
- KA MNiSW skierował pismo do rektorów uczelni oraz przewodniczących komitetów audytu w ministerstwach, które sprawują nadzór nad uczelniami, w którym poprosił o przeprowadzenie zadania audytowego dotyczącego weryfikacji danych przekazywanych do MNiSW za pośrednictwem systemu internetowego POL-on. Zdaniem KA MNiSW, takie działanie jest konieczne z uwagi na rosnące znaczenie ww. systemu oraz powtarzające się problemy z brakiem spójności oraz prawidłowości

danych. Dodatkowo KA MNiSW zaproponował rektorom uczelni, aby w planie audytu uwzględnili zadanie audytowe o charakterze zapewniającym w zakresie projektów współfinansowanych ze środków unijnych.

KA MZ zalecił, aby 11 uczelni medycznych oraz Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w planie audytu na rok 2014 zamieściło zadanie badania danych przekazywanych za pośrednictwem systemu internetowego POL-on.

- KA MEN zalecił, aby audytorzy wewnętrzni podczas realizacji zadań w obszarach działalności podstawowej MEN obejmowali badaniem także powiązane procesy wspomagające Ministerstwa.
- KA MF zainicjował wśród audytorów wewnętrznych w resorcie pracę, polegającą na stworzeniu wspólnego katalogu ryzyk. Ponadto, KA zainicjował prace, w wyniku których audytorzy wewnętrzni z poszczególnych pionów sporządzili tabelaryczne zestawienia słowników ryzyk w poszczególnych pionach resortu, przypisane do odpowiednich kategorii ryzyk. KA MF zobligował audytorów wewnętrznych do przysyłania danych z planu audytu w formie arkuszy z makrami na bazie MS Excel, które pozwolą na agregowanie przesyłanych danych i ich lepszą analizę. KA MF zarekomendował także wprowadzenie w administracji podatkowej rozwiązania polegającego na wyodrębnieniu organizacyjnym komórki audytu wewnętrznego oraz podporządkowaniu jej bezpośrednio dyrektorowi izby skarbowej.

3.3 Sygnalizowanie priorytetów do rocznych planów audytu

14 z 18 komitetów audytu zadeklarowało zgłoszenie priorytetów do rocznych planów audytu na 2014 rok z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych działów (w 2012 r. priorytety zgłosiło 17 KA). Z przekazanych Ministrowi Finansów sprawozdań wynika, że podstawą wyznaczenia priorytetów do rocznych planów audytu były przede wszystkim:

- zidentyfikowane słabości i ryzyka w systemie kontroli zarządczej,
- ustalenia i wnioski płynące z działalności audytu wewnętrznego,
- analiza ryzyka,
- wyniki kontroli wewnętrznych oraz zewnętrznych,
- główne cele wynikające z dokumentów strategicznych,
- cele i zadania ujęte w planie działalności danego ministra na nadchodzący rok.

Poniżej prezentujemy wybrane priorytety wskazane przez KA:

- KA MSZ uznał, że najważniejszymi obszarami, które powinny zostać objęte audytem wewnętrznym w 2014 r. są: IT, Dyplomacja Ekonomiczna i Współpraca z Polonią. Ponadto KA na lata 2014 - 2017 do strategicznego planu audytu wyznaczył następujące obszary: Bezpieczeństwo, Zarządzanie i Organizacja.
- KA MSP wyznaczył priorytety, które uwzględniały m.in. zadanie polegające na wykonaniu zastępstwa procesowego, służącego realizacji celu z planu działalności Ministra Skarbu Państwa na 2014 r., pn. Ochrona praw i interesów Skarbu Państwa w ramach postępowań prowadzonych przez PGSP. Dodatkowo KA wskazał na konieczność przeprowadzenia zadania zapewniającego w MSP w obszarze pomocy publicznej.
- KA MZ i KA MRiRW wyznaczyły priorytety do rocznego planu audytu w MZ oraz nadały wagi zidentyfikowanym obszarom ryzyka.
- KA MSiT wyznaczył priorytety do rocznych planów audytu MSiT, Polskiej Organizacji Turystycznej oraz Centralnego Ośrodka Sportu.

- KA MAiC wskazał jako priorytet uwzględnienie w analizie ryzyka sporządzanej do planu audytu na 2014 r. działalności podstawowej jednostek, celów i zadań wynikających z planów działalności jednostek, oceny stanu kontroli zarządczej oraz nowej perspektywy zarządzania środkami unijnymi.
- KA MON wskazał 6 obszarów priorytetowych w planowaniu audytowym na 2014 r.: Adekwatność doboru zasobów do specyfiki realizowanych zadań; Zamówienia i zakupy, w szczególności objęte procedurą Bezpieczeństwa Publicznego; Inwestycje, gospodarka nieruchomościami i mieniem ruchomym; Zarządzanie zasobami osobowymi wraz z systemem szkolenia; Zmiany dyslokacyjne i organizacyjno-strukturalne; Planowanie budżetowe, w tym finansowe i rzeczowe oraz Wykonanie budżetu i sprawozdawczość.
- KA MPiPS wyznaczył priorytet do planu audytu wewnętrznego w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
- KA MTBiGM jako priorytet wskazał ocenę systemu zarządzania ryzykiem w jednostkach w działach.
- KA MS wyznaczył 4 priorytety: Sprawozdawczość w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury w aspekcie efektywności systemu gromadzenia danych, Zatrudnienie osób pozbawionych wolności w przedsiębiorstwach przywieziennych i instytucjach gospodarki budżetowej oraz organizacja pracy osób pozbawionych wolności na rzecz jednostek samorządowych, Audyt jakości obsługi interesanta w sądach oraz System zarządzania bezpieczeństwem informacji na podstawie wybranych grup zabezpieczeń w sądach powszechnych i prokuraturze.

4. Inne działania komitetów audytu

4.1 Samoocena komitetów audytu

Z informacji zawartych w sprawozdaniach wynika, że w 2013 r. samoocenę przeprowadziło 6 KA. Ich ogólne wyniki wskazują, że KA funkcjonują w sposób zgodny z regulaminami pracy, członkowie posiadają odpowiednią wiedzę, a komórki audytu wewnętrznego obsługujące ich pracę poprawnie realizują swoje zadania, zapewniając członkom dostęp do wszystkich potrzebnych dokumentów.

4.2 Wyrażanie zgody na rozwiązanie stosunku pracy oraz na zmianę warunków płacy i pracy kierowników komórek audytu wewnętrznego

9 spośród 17 KA poinformowało o rozpatrywaniu wniosków o wyrażenie zgody na rozwiązanie stosunku pracy oraz na zmianę warunków płacy i pracy kierowników komórek audytu wewnętrznego.

Ze sprawozdań wynika, że ww. kwestie nie budziły większych kontrowersji. 9 KA wyraziło zgodę na rozwiązanie stosunku pracy oraz na zmianę warunków płacy i pracy kierowników komórek audytu wewnętrznego. Natomiast KA MON w 3 na 5 przypadków nie wyraził zgody na proponowane zmiany. Ze sprawozdania nie wynika, co było przyczyną takiej decyzji KA.

4.3 Działania komitetów audytu podejmowane w celu zapewnienia funkcjonowania kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego

Katalog obowiązków KA zawarty w art. 289 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm. dalej: ustawa o finansach publicznych), nie ma charakteru zamkniętego. W związku z powyższym KA mogą podejmować inne działania o charakterze doradczym, które pomogą usprawnić funkcjonowanie kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego w dziale/działach. Do takich działań można zaliczyć opiniowanie dokumentów związanych z audytem wewnętrznym i kontrolą zarządczą w dziale/działach, m.in. wydawanie opinii na temat systemu zarządzania

ryzykiem, planu działalności ministra, oświadczenia o stanie kontroli zarządczej ministra. Poniżej prezentujemy przykłady takich działań podejmowanych przez KA.

4.3.1 Komitety audytu a oświadczenie o stanie kontroli zarządczej

14 KA zadeklarowało, że zapoznało się z oświadczeniem ministra o stanie kontroli zarządczej za 2012 r. lub brało aktywny udział w jego przygotowaniu. Z analizy wynika, że w zakresie wydania przez ministra oświadczenia o stanie kontroli zarządczej, podejście KA można podzielić na 3 grupy: (a) KA zapoznające się z oświadczeniem; (b) KA wskazujące ministrowi, w jakim stopniu w ich opinii funkcjonowała kontrola zarządcza oraz (c) KA nie tylko wskazujące stopień funkcjonowania kontroli zarządczej, ale także wskazujące konkretne słabości. Poniżej przedstawiamy działania, jakie komitety podjęły w tym zakresie:

- KA MRiRW przed podpisaniem przez ministra oświadczenia o stanie kontroli zarządczej dla działów *rolnictwo, rozwój wsi, rynki rolne i rybołówstwo* za 2012 r. dokonał analizy samooceny oraz oświadczeń o stanie kontroli zarządczej złożonych przez kierowników jednostek podległych lub nadzorowanych oraz dyrektorów departamentów i biur MRiRW. W ocenie KA działania w ramach kontroli zarządczej są dostosowane do aktualnych potrzeb, a tym samym zapewniają zgodność wykonywanych czynności z procedurami i przepisami oraz umożliwiają bieżące monitorowanie i reagowanie na pojawiające się nieprawidłowości oraz badanie efektywności wdrożonych mechanizmów kontrolnych.
- KA MG zarekomendował dostosowanie wewnętrznej procedury MG dotyczącej składania oświadczenia o stanie kontroli zarządczej do wzoru określonego w *rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oświadczenia o stanie kontroli zarządczej*. Ponadto KA zauważył, że jedna z jednostek złożyła za 2012 r. oświadczenie o funkcjonowaniu kontroli zarządczej w ograniczonym stopniu. Takie samo oświadczenie zostało złożone przez tę jednostkę w 2011 r. W ocenie KA świadczy to o tym, że działania naprawcze zaproponowane w 2011 r. nie przyniosły spodziewanych efektów. KA zasygnalizował, że w związku z przejściem w 2014 r. nadzoru nad tą jednostką przez Prezesa Rady Ministrów, nie będzie mógł podjąć żadnych działań.
- KA MEN zarekomendował ministrowi wskazanie ograniczonego stopnia funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej. W opinii KA w MEN nie działa jednolity system formułowania celów, zadań i mierników oraz system ich monitorowania w jednostkach w dziale. Dodatkowo KA wskazał na niezakończony proces opracowania i wdrożenia jednolitej metodyki zarządzania ryzykiem. KA zarekomendował Ministrowi Edukacji Narodowej wdrożenie jednolitej metodyki zarządzania ryzykiem w jednostkach w dziale *oświata i wychowanie*, ze szczególnym uwzględnieniem identyfikacji i oceny ryzyka oraz dokumentowania procesu.
- KA MSZ zarekomendował wskazanie w oświadczeniu Ministra Spraw Zagranicznych o stanie kontroli zarządczej ograniczonego stopnia funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej. Zidentyfikowanymi przez KA słabościami są: brak systemu zarządzania ryzykiem oraz zbyt długi okres niwelowania stwierdzonych słabości.
- KA MSP zarekomendował Ministrowi Skarbu Państwa wskazanie w oświadczeniu o stanie kontroli zarządczej, że w roku 2012 w dziale administracji rządowej *skarb państwa*, adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza funkcjonowała w wystarczającym zakresie.
- KA MS przyjął uchwałę, w której rekomendował wskazanie Ministrowi Sprawiedliwości, że adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza

w dziale administracji rządowej *sprawiedliwość* funkcjonowała w stopniu ograniczonym. W załączniku do uchwały KA przedstawił Ministrowi Sprawiedliwości swoje zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej w 2012 r.

- KA MTBiGM przyjął uchwałę, w której stwierdza, że adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra TBiGM w 2012 r. funkcjonowała w stopniu ograniczonym.
- KA MPiPS podjął uchwałę, w której zarekomendował Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej wniesienie zastrzeżenia do Działu I oświadczenia o stanie kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości realizacji przepisów w części dotyczącej Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
- KA MŚ opiniował oraz analizował dokumenty, które zostały wykorzystane do przygotowania projektu oświadczenia Ministra Środowiska o stanie kontroli zarządczej za rok 2012.
- KA MON zapoznał się z projektem oświadczenia Ministra Obrony Narodowej o stanie kontroli zarządczej w dziale administracji rządowej *obrona narodowa* w 2012 r.
- KA MNiSW zapoznał się z procesem gromadzenia danych niezbędnych do złożenia przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oświadczenia o stanie kontroli zarządczej za 2012 r.
- KA MSiT monitorował prace związane z przygotowaniem oświadczenia o stanie kontroli zarządczej za 2012 r.
- KA MZ zarekomendował Ministrowi Zdrowia wskazanie w oświadczeniu o stanie kontroli zarządczej, że kontrola zarządcza w dziale funkcjonowała w roku 2012 w stopniu ograniczonym. W opinii KA w dziale nie opracowano wspólnej metodyki zarządzania ryzykiem dla jednostek w dziale.
- KA MKiDN zapoznał się z informacją o oświadczeniu o stanie kontroli zarządczej Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za rok 2012. Następnie KA przeprowadził dyskusję, której celem było wskazanie możliwości usprawnienia procesu przygotowania ww. oświadczenia.

4.3.2 Komitety audytu a plan działalności ministra na rok 2014

- KA MSiT zadeklarował, że aktywnie uczestniczył w procesie opracowywania planu działalności Ministra Sportu i Turystyki na rok 2014 oraz prowadził bieżący monitoring stopnia realizacji celów zawartych w Planie działalności na rok 2013.
- KA MPiPS poinformował, że miał zagwarantowaną możliwość wyrażania opinii o planie działalności.
- KA MSP poinformował, że monitorował realizację planu działalności w roku 2013 w układzie rzeczowym oraz wartościowym według poszczególnych celów, koncentrując się głównie na jakości mierników.
- KA MAiC zgłosił Ministrowi Administracji i Cyfryzacji gotowość udziału w pracach nad planem działalności na rok 2014. Praca KA miałaby polegać na wyraźniejszym powiązaniu zadań audytu z priorytetami zawartymi w ww. planie.
- KA MNiSW zapoznał się z informacją na temat stanu realizacji planu działalności. KA monitorował także stopień realizacji celów zawartych w ww. planie.
- KA MF za pośrednictwem niezależnych członków przedstawił opinię do Planu działalności na 2014 r. Opinia została przekazana w formie elektronicznej i dotyczyła

sposobu formułowania celów oraz zadań, a także określania mierników. Z uwagi na fakt, że część uwag odnosiła się do zagadnień wynikających z planu wydatków w układzie zadaniowym, nie zostały one uwzględnione.

- KA MRiRW podczas jednego z posiedzeń omówił metodykę opracowania Planu działalności na 2014 r., przyjęte cele i zadania do realizacji w 2014 r. oraz mierniki określające stopień realizacji przyjętych celów.
- KA MON poinformował, że zajął stanowisko w sprawie planu działalności na 2014 r. KA pozytywnie zaopiniował ww. plan, jednakże uchwałą nr 13/2013 zarekomendował wprowadzenie do Celu nr 3, ujętego w Części A projektu planu, dodatkowego miernika o nazwie: *Procent realizacji zakresu rzeczowego zadań zaplanowanych na 2014 r.* Wartość tego miernika w opinii KA powinna wynosić 100.
- KA MŚ opiniował plan działalności na rok 2014. Ponadto KA zapoznał się z projektem sprawozdania z realizacji planu działalności w 2012 r. KA poddał szczegółowej analizie ocenę stopnia realizacji celów i zadań poprzez wykonanie mierników. W wyniku analizy KA zalecił dokonanie analizy przyczyn nieosiągnięcia celów i mierników z planu działalności na rok 2012.

4.3.3 Pozostałe działania

- KA MKiDN uchwałą nr 5/2013 powierzył Radcy Generalnemu w MKiDN oraz Biuru Audytu Wewnętrznego i Kontroli MKiDN zadanie opracowania kwestionariusza samooceny kontroli zarządczej dla jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- KA MF udzielił kierownikom jednostek resortu wskazówek, dotyczących sposobu formułowania oceny stanu kontroli zarządczej oraz zalecił ponowną identyfikację obszarów ryzyka, w celu ich ujednolicenia oraz zmniejszenia ich liczby.
- KA MAiC opiniował projekty dwóch aktów wewnętrznych: procedurę ws. systemu kontroli zarządczej oraz politykę zarządzania ryzykiem.
- KA MŚ zauważyła, że dzięki jego rekomendacjom m.in.: wzmocniono system nadzoru nad jednostkami podległymi i nadzorowanymi poprzez określenie szczegółowych działań nadzorczych, w planach audytu wewnętrznego zwiększył się udział zadań w obszarach działalności podstawowej jednostek oraz zadań powiązanych z celami zawartymi w planach działalności.
- KA MSiT rozpoczął prace nad wytycznymi w zakresie opracowania Programu zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego w jednostkach w działach. KA poinformował, że będzie kontynuował to zadanie w 2014 roku.
- KA MG w związku z inicjatywą jednostek w dziedzinie zmierzającą do rozpoczęcia przeglądów partnerskich, zarekomendował, aby go na bieżąco informować o postępie prac.
- KA MSP prowadził bieżący przegląd rejestru ryzyk ze szczególnym ujęciem listy ryzyk nieakceptowanych.
- KA MliR przeprowadził analizę wyników identyfikacji i analizy ryzyka w obszarze funkcjonowania komórki audytu wewnętrznego, a następnie przekazał audytorom swoje wnioski w tej kwestii.
- KA MTBiGM przeprowadziło badanie komórek audytu wewnętrznego w dziale pod kątem identyfikacji tych, które nie wdrożyły programu poprawy i zapewnienia jakości.
- KA MON i KA MTBiGM przeprowadziły analizę jednostek w działach zobowiązanych do prowadzenia audytu wewnętrznego.

- KA MSZ, KA MliR, KA MAiC prowadziły monitoring wdrożenia zaleceń audytu wewnętrznego m.in. poprzez zapoznanie się z czynnościami sprawdzającymi wdrożenie zaleceń.
- KA MZ oraz KA MPiPS monitorowały wdrażanie programu naprawczego w związku z wypełnieniem Części B oświadczenia o stanie kontroli zarządczej przez właściwego ministra.
- KA MS zapoznał się z wykonaniem budżetu państwa w roku 2012 oraz z informacjami o budżecie na rok 2013 w częściach zarządzanych przez Ministra Sprawiedliwości. Celem było zapoznanie się z ryzykami związanymi z realizacją budżetu.

KA wykraczając poza ustawowe ramy, określające jego zadania musi dbać o to, aby nie przejmować obowiązków ministra w zarządzaniu jednostką. Z analizy sprawozdań wynika, że czynności zarządcze odbywały się za zgodą lub z upoważnienia danego ministra.

4.4 Wnioski o charakterze systemowym oraz inne spostrzeżenia komitetów audytu

6 KA w swoich sprawozdaniach zawarło wnioski o charakterze systemowym, które nie są bezpośrednio związane z działalnością działu/działów, a które mają lub mogą mieć wpływ na funkcjonowanie kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych. W poniższych wnioskach znajdują się także spostrzeżenia dotyczące działu/działów, dla których powołano dany KA, które w jego opinii powinny zainteresować właściwego ministra. KA zgłaszały również wnioski dotyczące działań, jakie powinno podjąć Ministerstwo Finansów w ramach posiadanych kompetencji koordynacyjnych.

Poniżej przedstawiamy najistotniejsze uwagi:

- KA MAiC wystąpił do Ministerstwa Finansów z wnioskiem o umożliwienie dokonywania korekty planu działalności ministra w ciągu roku, na który został sporządzony.
- KA MPiPS zwraca uwagę, że dostrzega poważne zagrożenia związane z systemem ubezpieczeń społecznych i emerytur kapitałowych oraz wpływ tego obszaru na wysokość długu publicznego, Dodatkowo KA zauważa, że jednym z priorytetów powinno być wspieranie wejścia na rynek pracy osób młodych oraz wsparcie rodzin poprzez wdrożenie rozwiązań, które umożliwią godzenie życia zawodowego i rodzinnego.
- KA MSZ zwraca uwagę na konieczność zwiększenia świadomości kierowników różnych szczebli w MSZ odnośnie do roli audytu wewnętrznego, poprzez wskazanie, że audyt wewnętrzny świadczy usługi dostarczające wartości organizacji. Ponadto KA zauważa, że wnioski zarówno z audytu, jak i kontroli wewnętrznych oraz zewnętrznych należy traktować jako możliwość samodoskonalenia.
- KA MON dostrzega konieczność zaprojektowania systemu audytu dla działu *obrona narodowa*, który będzie dostosowany do nowego systemu kierowania i dowodzenia. Ponadto w opinii KA należy wprowadzić system ocen zewnętrznych dla komórek audytu wewnętrznego oraz zadbać o wprowadzenie wspólnej metodyki i zasad prowadzenia zadań audytowych w dziale. KA zauważa, że audytorzy wewnętrzni powinni podchodzić do prowadzenia zadań audytowych w sposób kompleksowy oraz przekrojowy.
- KA MKiDN dostrzega konieczność przeprowadzenia przeglądu oraz aktualizacji w 2014 r. regulacji odnoszących się do kontroli zarządczej oraz nadzoru nad jednostkami podlegającymi ministrowi.
- KA MZ stwierdza, że Ministerstwo Finansów powinno kontynuować organizację spotkań okresowych dla przedstawicieli komitetów audytu.

5. Stosowanie „Dobrych praktyk komitetów audytu w sektorze finansów publicznych”

Z przeglądu sprawozdań wynika, że większość przykładów *dobrych praktyk KA*, zalecanych przez Ministerstwo Finansów, znalazło zastosowanie w działalności komitetów w sektorze publicznym⁴. Poniżej prezentujemy wybrane działania KA w 2013 r., które w naszej opinii stanowią przykłady dobrych praktyk.

- KA MSZ do udziału w posiedzeniu zaprosił osoby odpowiedzialne za funkcjonowanie kontroli zarządczej w Wojskowym Biurze Emerytalnym (dalej: WBE). Celem spotkania było zapoznanie się z rozwiązaniami w zakresie zarządzania ryzykiem oraz rolą audytu wewnętrznego w WBE. KA stwierdził, że pozyskane informacje będą pomocne w wypracowaniu przyszłych rozwiązań w MSZ dla pracowników komórki właściwej ds. kontroli zarządczej.
- KA MON wziął udział w corocznej konferencji audytorów wewnętrznych w dziale, zorganizowanej przez Biuro Audytu Wewnętrznego MON. Ponadto członek niezależny KA przedstawił prezentację pt. „Program zapewnienia i poprawy jakości”.
- KA MRiRW zorganizował spotkanie z dyrektorami departamentów/biur MRiRW, na którym jeden z członków niezależnych KA przeprowadził szkolenie z zakresu kontroli zarządczej.
- KA MF zainicjował prace nad słownikami ryzyk, powołując trzy zespoły pracujące pod nadzorem wyznaczonych koordynatorów w poszczególnych pionach (podatkowym, celnym, skarbowym), które zapewnią używanie tego samego nazewnictwa odnoszącego się do zidentyfikowanych ryzyk. Dzięki takiemu działaniu KA uzyskuje możliwość lepszego podsumowania oraz porównania pracy audytorów wewnętrznych w działach kierowanych przez Ministra Finansów. Ponadto KA wyznaczył Wiceprzewodniczącego KA, który będzie wykonywać zadania Przewodniczącego podczas jego nieobecności.
- KA MTBiGM przyjął Ramowy plan pracy KA, który został podzielony na kwartały, do których dopasowano ustawowe zadania KA wynikające z art. 289 ust. 1 *ustawy o finansach publicznych*.
- KA MAiC wziął udział w szkoleniu zorganizowanym przez Dyrektora Generalnego MAiC, podczas którego omówiono rozwiązania przyjęte w zakresie kontroli zarządczej w Ministerstwie.
- KA MPiPS w ramach uzyskiwania informacji o działaniach podejmowanych przez jednostki podległe i nadzorowane, spotkał się z przedstawicielami ZUS, którzy przedstawili prezentację pt. „Zarządzanie przez cele w ZUS”.
- KA MON, KA MG, KA MŚ w swoich sprawozdaniach wskazały na stopień wdrożenia ich rekomendacji lub opisały, w jaki sposób ich praca miała wpływ na kontrolę zarządczą oraz audyt wewnętrzny w działach.
- KA MKiDN przeprowadził dyskusję na temat możliwości usprawnienia kontroli zarządczej w dziale *kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*, wykorzystując doświadczenia innych ministerstw.

⁴ Przykłady najczęściej stosowanych dobrych praktyk można znaleźć w podsumowaniach działalności komitetów audytu w latach 2010-2012.

6. Informacje dodatkowe

6.1 Organizacja komitetów audytu

6.1.1 Skład komitetów audytu

W świetle przepisów *ustawy o finansach publicznych* komitety audytu powinny liczyć przynajmniej 3 członków, w tym co najmniej 2 osoby niezależne, czyli niebędące pracownikami ministerstwa lub jednostki w dziale⁵. Według stanu na koniec 2013 r. komitety liczyły od 3 (4 KA) do 7 członków (2 KA). Średnio KA liczyły 5 członków⁶. W sumie komitety liczyły 86 członków.

W siedmiu przypadkach jedynym członkiem zależnym, czyli będącym pracownikiem ministerstwa lub jednostki w dziale, jest przewodniczący, którym obligatoryjnie wyznacza się sekretarza lub podsekretarza stanu w ministerstwie.

Liczba członków niezależnych waha się od 2 osób (minimalna liczba wymagana w przepisach *ustawy o finansach publicznych*) do 6 osób (1 KA). Najczęściej komitety audytu liczyły 2 (10 KA) lub 3 członków niezależnych (6 KA).

W trakcie analizy składu komitetów audytu zwraca uwagę fakt, iż podobnie jak w 2012 r., kilka osób zasiada jednocześnie w dwóch, trzech lub czterech komitetach. Podjęcie pracy w dwóch lub więcej komitetach audytu powinno zostać poprzedzone analizą możliwości pełnego zaangażowania się w ich działalność.

6.1.2 Posiedzenia komitetów audytu

W ramach prac KA miało miejsce od 3 do 8 posiedzeń (w 2012 r. od 1 do 8 posiedzeń). Przepisy nie formułują minimalnej częstotliwości spotkań komitetu, ale za celowe uznać można co najmniej 4 posiedzenia w roku. Warto, aby KA dostosowały kalendarz posiedzeń do terminów wynikających z przepisów, np. związanych z przygotowaniem planów działalności, wydaniem oświadczenia o stanie kontroli zarządczej. Liczbę i częstotliwość posiedzeń poszczególnych komitetów przedstawia Tabela nr 1. Łącznie w 2013 r. miało miejsce 88 spotkań KA (w 2012 r. 69 spotkań).

⁵ Zalecenia Ministerstwa co do składu KA można znaleźć m.in. w *Podsumowaniu działalności komitetów audytu w 2011 r.*

⁶ Średnia arytmetyczna liczby członków wszystkich KA do liczby KA

Tabela nr 1. Liczba posiedzeń KA

Komitet Audytu	Liczba posiedzeń w 2012 r.	Liczba posiedzeń w 2013 r.	I kwartał 2013 r.	II kwartał 2013 r.	III kwartał 2013 r.	IV kwartał 2013 r.
Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	2	4	1	1	0	2
Ministerstwo Edukacji Narodowej	4	5	1	1	1	2
Ministerstwo Finansów	7	7	3	1	2	1
Ministerstwo Gospodarki	5	6	1	2	1	2
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2	4	1	1	1	1
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	4	4	1	1	1	1
Ministerstwo Obrony Narodowej	5	6	1	2	1	2
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	4	4	1	1	1	1
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	1	4	1	1	1	1
Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	4 (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego)	4	1	1	1	1
Ministerstwo Skarbu Państwa	4	5	1	1	1	2
Ministerstwo Sportu i Turystyki	4	5	1	1	1	2
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	3	5	1	1	2	1
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	4	4	1	1	1	1
Ministerstwo Sprawiedliwości	4	6	1	2	1	2
Ministerstwo Środowiska	8	8	2	4	1	1
Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej	2	3	1	1	0	1
Ministerstwo Zdrowia	2	4	1	1	1	1

6.1.3 Wynagrodzenia niezależnych członków komitetów audytu

Wysokość wynagrodzenia niezależnych członków komitetów audytu regulują przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie komitetu audytu (Dz. U. Nr 226, poz. 1826). Na podstawie sprawozdań z działalności 18 komitetów audytu dokonano analizy kosztu wynagrodzeń niezależnych członków komitetów audytu w 2013 r. **Łączny koszt wynagrodzeń niezależnych członków audytu w 2013 r. wyniósł 550 051,33 zł** (w 2011 roku 488 956 zł, w 2012 roku 495 151,78 zł).

6.2 Ograniczenia dotyczące wykorzystanych informacji

Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu opierają się na treści przekazanych Ministrowi Finansów sprawozdań z realizacji zadań 17⁷ z 18 komitetów audytu funkcjonujących w 2013 r.

Podobnie jak w latach 2010 – 2012 zdarza się, że informacje zawarte w sprawozdaniach KA za 2013 r. bywają zdawkowe oraz wskazują na podjęcie danych czynności bez wskazania jej planowanych lub osiągniętych efektów lub odbiorców ewentualnych rekomendacji. Jednakże należy zaznaczyć, że w większości sprawozdań za 2013 r. można znaleźć stosunkowo dokładny opis działań podejmowanych przez KA, a do części z nich dołączano także treść podjętych uchwał. Nadal jednak istnieje potrzeba poprawy stopnia szczegółowości sprawozdań z działalności KA. W ocenie odbiorcy sprawozdań, KA nie przekazują całości efektów swoich prac. W sprawozdaniach można znaleźć wiele interesujących informacji, jednakże sposób, w jaki zostały one przedstawione, uniemożliwia uzyskanie pełnego obrazu pracy KA. Oznacza to, że osoby czytające sprawozdania mogą dowolnie interpretować np. czy konkretna praca została zrealizowana jako inicjatywa własna KA, czy może z polecenia ministra, lub czy KA był obserwatorem czy koordynatorem konkretnych prac. W większości sprawozdań brakuje informacji, w których KA podsumowywałyby wyniki swoich działań w roku ubiegłym. Warto, aby KA wskazały, w jaki sposób minister wykorzystał opinię KA o stanie kontroli zarządczej lub w jaki sposób wykorzystano informacje nt. wskazanych przez KA słabości kontroli zarządczej oraz propozycji ich eliminacji.

Osoby przygotowujące sprawozdanie powinny mieć na uwadze fakt, że trafia ono do różnego grona odbiorców, którzy nie dysponują dodatkowymi informacjami ponad te, które są zawarte w sprawozdaniu. W związku z powyższym, sprawozdania oraz użyte w nich sformułowania powinny być jak najbardziej dokładne oraz czytelne dla każdego odbiorcy. Pozwoliłoby to na wykorzystanie dobrych praktyk przez inne KA i przyczyni się do usprawnienia ich funkcjonowania.

⁷ W 2013 roku działało 18 KA, jednakże z uwagi na odwołanie Przewodniczącego KA MSW sprawozdanie tego Komitetu wpłynęło do Ministerstwa Finansów w dniu 6 czerwca 2014 r., tj. po zakończeniu prac nad Podsumowaniem sprawozdań. W związku z powyższym informacje w nim zawarte nie zostały uwzględnione w Podsumowaniu. W zakresie działalności KA MSW uwzględniono jedynie uzyskane wcześniej informacje o liczbie posiedzeń, liczbie członków oraz łącznym wynagrodzeniu członków niezależnych.